

OSALEME LOODUSVAATLUSTE MARATONIL!

EESTI Loodus

Populaarteaduslik ajakiri. Ilmunud 1933. aastast.
6,90 €

Märts-aprill 2/2026

PILDISTA TARGALT

tehisaru aitab liike
määrata

LIMATÜNNIK

aasta seen paistab
silma

RUHNU

kihelkond Liivi lahes

HARRASTUSTEADUS

annab igaühele
sobiva võimaluse

9 770131 586018

- 2 TOIMETAJA VEERG:**
KATRE PALO
- 3 SÕNUMID**
- 8 SEIK:** Soodemees Edgar Kask
vajas selguse saamiseks aega.
JUHANI PÜTTSEPP
- 10 AASTA KALA LEST**
- 12 VABATAHTLIK SEIRE:** Vabatahtlikud toetavad riiklikku seirevõrku LIISA RENNEL, LAURI KLEIN, CHRISTEL ROSE BACHMANN, MARIS SEPP ja REIN NELLIS annavad ülevaate huviliste võimalustest aidata kaasa looduse paremale tundmaõppimisele ning senistest tulemustest
- 16 AASTA MULD:** leetjas muld
- 18 LOODUSVAATLUSTE MARATON:** Harrastusteadus tugevdab õpilaste suhet pärismaise loodusega KAARIN HEIN ja MARGIT HIRV soovivad õpilastel ja õpetajatel julgemini osaleda nii minimaratoni kui ka suurel loodusvaatluste maratoni
- 22 LOODUSHARIDUS:** „Tere, Kevad!“ – 32 aastat kevadeotsinguid. Projektist institutsiooniks TÕNIS EELMA, VIKTOR MUULI, VAL RAJASAAR, JANIKA RUUSMAA ja TERJE TUISK kirjeldavad 1994. aastal alguse saanud igakevadist üritust, mis suunab õpilasi loodust tähele panema ja vaatlusi vormistama
- 26 HARRASTUSTEADUSE AJALUGU:** Nõmme gümnaasiumi loodusteaduslik ring 1942–1955 MAIT TALTS meenutab õpilaste enda algatusel kujunenud loodushuviliste ringi, mis on kodumaa loodusteaduste ajalukku jätnud arvestatava jälje
- 30 TÖÖJUHEND:** Foto abil liigini URMAS TARTES soovib, kuidas loodusvaatlusi pildistada ning pildide abil liike määrata
- 34 AASTA SEEN:** Limatünnik, looduskaitse sümbol seeneriigist INDREK SELL tutvustab omapärast varakevadist seent, kelle levila on Eestis pidevalt vähenenud
- 38 SADA RIDA EESTI LOODUSEST:** Jalutuskäik metsas kui Pompei külastus. LAURI LAANISTO

Foto: Maris Sepp

Foto: Urmas Tartes

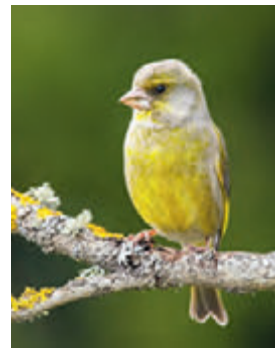
Foto: Toomas Kukk

- 40 POSTER:** Vikipeedia teadusfoto võistluse Eesti Looduse auhind; TAAVI NIITTEE
- 42 INTERVJU:** Energeetika- ja keskkonnaminister ANDRES SUTT: „Looduskaitse ei saa muidugi kunagi valmis, alati saab midagi paremini teha.“ ANDRES SUTIGA vestelnud RAINER KERGE Õhtulehest
- 48 EESTI KIHELKONNAD:** Saarkihelkond Ruhn
- 54 RAJAKAAMERA:** Haavaõõnsuse elanikud ja külalised ARNE ADER heidab pilgu eeskätt suur-kirjurähnide ja kuldnokkade pereellu
- 56 TEGUTSE TEADLIKULT:** Loomade väljaheidet võivad olla ohtlikud MARTIN TIKK, EPP MOKS ja ANTS TULL hoiatavad parasiitide eest, mis kaasnevad metsloomade väljaheidetega

58, 60 RAAMATUD

- 61 IN MEMORIAM:** MART-OLAV NIKLUS, REIN SANDER
- 62 LIHTNE KÜSIDA**
- 63 RISTSÕNA**
- 64 SÜNNIPÄEVAD**

ESIKAANEL:
Rohevint
Kaanefoto:
Karl Adami

VABADUS VAADELDA LOODUST

Vabatahtlikkus on kaunis sõna ja selle sisu samuti. Vabal tahtel ette võetud tegevus teeb rõõmu ja lisab päevale tähendust: saame aidata teisi ja ühtaegu täiendada oma oskusi või teadmisi.

Vabatahtlikuna on võimalik ennast teostada väga mitmel eesmärgil: oodatud on annetusekogumajad TÜ kliinikumi lastefondile või vähiravifondile Kingitud Elu, alati läheb vaja abikäsi spordivõistluste korralduses, vabatahtlikuna saame tegutseda loomapäästerühmades või loomade varjupaikades, igati tarvilikud on tugiisikud vanemaealistele, niisamuti on oodatud näiteks eestikeelse Vikipeedia sisu loojad ja toimetajad.

Ent vabatahtlikuna saab panustada ka looduse uurimisse, värskes ajakirjanumbris olemegi sellele keskendunud. Juttu tuleb nii vabatahtlikust seirest kui ka harrastusteadusest, mis on omavahel vaata et äravahetamisi sarnased või vähemalt väga tihedalt seotud.

Keskonnaagentuuri töötajad annavad meile ülevaate vabatahtlike panusest riiklikusse seirevõrku. On hästi teada, et seireeksperte napib ja raha ei ole kunagi piisavalt, et kõike olulist selle abil ellu viia. Nii tulevadki looduse seires appi vabatahtlikud, kes aitavad koguda ja täiendada üliolulist andmestikku liikide leviku kohta. Seeläbi koguneb andmeid ka nende alade kohta, mis riiklikesse seireprogrammidesse ei ole haaratud ja kuhu seirajad ei satu. Igal aastal kutsuvad nii keskonnaagentuur kui ka teised asutused, näiteks Eesti ornitoloogiaühing, osalema andmekogumiskampaaniates. Näiteks on märtsi alguseks alanud aasta looma siili ning hanede ja laglede kevadrände vaatluste kogumine.

Vabatahtlike loodusvaatluste kaudu on hõlbus kutsuda loodusesse ka kooliõpilasi. Terje Tuisk meenutab üle kolmekümne aasta korraldatud loodusvaatlusaktiooni „Tere, kevad!“. See tagasivaade on huvitav, sest kampaaniaga tehti algust enne Tiigrihüpet. Praegu on põnev ette kujutada, kuidas märgiti vaatlusi üles ja vahetati infot ajastul, kui paljudes koolides ei olnud internetiühendust. Juttu tuleb ka väga hästi vastu võetud loodusvaatluste maratonist ja koolidele mõeldud minimaratonist. Need maratoniid on saanud alguse soovist anda kõigile võimalus vaadelda loodust ja toetada teadlaste tööd. Väga sageli on vaja üksnes väikest üleskutset ja ühistööd, et näidata, milliste tegevustega saab igapäev oma harrastusi rikastada.

Vaatluste ja avastuste tuhinas tasub ikka meele pidada, et nähtu saaks üles märgitud ja sisestatud mõnda loodusvaatlusi koguvasse rakendusse või veebilehele. Tuntud looduspiltnik Urmas Tartes jagab häid juhiseid, mida pildistades järgida, et saaks liiki määrata. Kõne all on määrarjad, mis põhinevad tehisarute tehnoloogial. See on küllaltki uudne maailm, mis annab meile suurepäraseid võimalusi. Paraku ei maksa tehisarute pakutud võimalusi pimesi usaldada.

Katri Papp

Foto: Külli Leola

EESTI LOODUS

77. aastakäik Nr 2, märts-aprill 2026

Toimetuse aadress:
Baeri maja, Veski 4, 51005 Tartu
e-post eestiloodus@loodusajakiri.ee

Peatoimetaja **Toomas Kukk**
toomas.kukk@loodusajakiri.ee

Toimetaja **Piret Pappel**
piret.pappel@loodusajakiri.ee

Keeletoimetaja **Monika Salo**
monika.salo@loodusajakiri.ee

Kujundaja **Raul Kask**
raul@ww.ee

Teabegraafika: **Andrei Kupjanski**

Makett: **Martin Mileiko** (Profimeedia)

Toimetuskolleegium:
Tiit Hennoste, Jüri Kaljundi, Toomas Kukk, Marju Kõivupuu, Ott Luuk, Lauri Mällo, Arko Olesk, Taavi Pae, Janika Ruusmaa, Irja Saar, Jaanus Terasmaa, Angelika Verš

Väljaandja: **MTÜ Loodusajakiri**

Rävala pst 10, 15042 Tallinn
www.loodusajakiri.ee
www.facebook.com/eestiloodus

Tegevtoimetaja **Katre Palo**
610 4105, loodusajakiri@loodusajakiri.ee

Reklaam: **Riho Kinks**
508 6690, riho.kinks@loodusajakiri.ee

Tellimine:
tellimine.ee/loodusajakirjad
666 2233, tellimine@ohtulehtkirjastus.ee

Tellimine välismaale:
www.ke.ee, info@ke.ee

Loe veebist:
Eesti Looduse värsked artiklid leiab ka veebist www.eestiloodus.ee

© MTÜ Loodusajakiri, Eesti Loodus®, 2026

Ajakiri ilmub keskkonnainvesteeringute keskuse rahastusel

Trükitud trükikojas Printall

Trükitoode
4041 0820

PEFC Certified
This product is from
sustainably managed
forests and controlled
sources
PEFC
PEFC/19-3-3
www.pefc.org

ISSN 0131-5862 (trükis)
ISSN 2228-3692 (võrguväljaanne)